

BASIN BÜLTENİ

İstanbul'da Uygur Türklerine Destek Basın Açıklaması Yapıldı

14 Mart 2025, İstanbul - İstanbul Bölge İdare Mahkemesi önünde, 14 Mart 2025 tarihinde saat 11:00'de, İstanbul 16. ve 18. İdare Mahkemeleri'nin iki Uygur Türkü hakkında verdiği tartışmalı karara karşı bir basın açıklaması düzenlendi. Karar, Uygur Türklerinin Çin'e iade edilmelerini onaylayarak, can güvenliklerini ciddi şekilde tehdit etmektedir.

Basın açıklamasına çok sayıda Doğu Türkistanlı ve insan hakları savunucusu katıldı. Açıklamada, mahkemenin Çin'deki zulmü ve Uygur Türklerinin karşı karşıya olduğu hayati tehlikeyi göz ardı ettiği vurgulandı. Bu kararın sadece bu iki kişi için değil, tüm Doğu Türkistanlılar için büyük bir tehlike oluşturduğuna dikkat çekildi.

Açıklamalar ve Konuşmacılar:

- Basın açıklamasını Mülteci Hakları Derneği Başkan Yardımcısı İbrahim Ergün okudu. Ergün, mahkeme kararının hukuksuzluğunu ve insani sonuçlarını vurgulayarak, kararın geri alınması çağrısında bulundu.
- Daha sonra söz alan Mezulmder Başkanı Kaya Kartal, Uygur Türklerine yönelik zulme dikkat çekerek, Türkiye'nin bu konuda daha duyarlı olması gerektiğini belirtti.
- ETHR Genel Sekreteri Abdulahad Udun ise, Doğu Türkistanlıların yaşadığı baskıları ve uluslararası toplumun sorumluluklarını anlatan bir konuşma yaptı.

Basın açıklaması boyunca, katılımcılar "Uygur Türkleri Sahipsiz Değildir!", "Zulme Sessiz Kalmayacağız!" sloganları atarak, Uygur Türklerine desteklerini dile getirdiler.

Arka Plan:

İstanbul 16. ve 18. İdare Mahkemelerinin verdiği bu karar, Türkiye'de yaşayan Uygur sığınmacılar ve diğer göçmenler için emsal niteliğinde ciddi bir hukuki ve insani tehdit oluşturmaktadır. Daha önce üçüncü ülkeler üzerinden gerçekleştirilen sınır dışı işlemlerinin aksine, bu karar ilk kez doğrudan Çin'e iade öngörmektedir. Çin'e iade edilen her Uygur, ağır insan hakları ihlalleri, keyfi tutuklama, işkence ve zorla kaybetme riskiyle karşı karşıyadır.

Basın açıklaması, bu hukuksuz karara karşı kamuoyu oluşturmayı ve yetkilileri kararı geri almaya çağırma amaçlamaktadır.

Basın Açıklaması Metni:

BASIN AÇIKLAMASI

Türkiye, Uygur Türklerini Çin'e İade Edemez!

İstanbul 16. ve 18. İdare Mahkemeleri, Çin'deki baskılardan kaçarak Türkiye'ye sığınan Mahemuti Anayeti ve Aierken Abuduwaili'nin doğrudan Çin'e iadesine karar vermiştir. Göç İdaresi'nin sınır dışı işlemine

yönelik iptal başvurusunun reddine dayanan bu karar, Türkiye’de yaşayan tüm Uygur sığınmacılar ve diğer göçmenler için emsal niteliğinde ciddi bir hukuki ve insani tehdit oluşturmaktadır.

Daha önce üçüncü ülkeler üzerinden gerçekleştirilen sınır dışı işlemlerinin aksine, bu karar ilk kez doğrudan Çin’e iade öngörmektedir. Böyle bir karar, yalnızca hukuki değil, aynı zamanda insani ve vicdani bir krizdir. Çin’e iade edilen her Uygur, ağır insan hakları ihlalleri, keyfi tutuklama, işkence ve zorla kaybetme riskiyle karşı karşıyadır.

Sınır Dışı Kararı Hukuken ve Vicdanen Kabul Edilemez

Sınır dışı kararının hukuka uygunluğu büyük tartışma konusudur. 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu’nun 4. ve 55. maddeleri ile Türkiye’nin taraf olduğu BM Medeni ve Siyasi Haklar Sözleşmesi, İşkenceyi Önleme BM Sözleşmesi ve Cenevre Sözleşmesi, hayati tehlike veya insanlık dışı muamele riski bulunan ülkelere iade işlemlerini kesin olarak yasaklamaktadır.

Mahkemenin, “zulme maruz kalacaklarına dair somut maddi delil olmadığı” yönündeki gerekçesi hukukten sakattır. Doğu Türkistan’da yaşanan insan hakları ihlalleri, uluslararası kuruluşlarca belgelenmiş ve dünya kamuoyu tarafından bilinen açık gerçeklerdir. Çin’in iade edilen kişilere yönelik sistematik baskı politikaları, Birleşmiş Milletler, Avrupa Parlamentosu, Uluslararası Af Örgütü ve İnsan Hakları İzleme Örgütü tarafından defalarca raporlanmıştır. Dolayısıyla mahkemenin bireyselleştirilmiş bir ispat yükü talep etmesi, hukukun temel ilkeleriyle çelişmektedir.

Masumiyet Karinesine ve Adil Yargılanma Hakkına Aykırı Uygulamalar

Davacının Uygur kökenli olmasına rağmen Türkmenistan vatandaşı olduğu iddiası, özensiz bir değerlendirme riskini düşündürmektedir. Dahası, davacı hakkında hâlihazırda bir takipsizlik kararı verilmiş, isnat edilen suçlara ilişkin kesinleşmiş bir mahkeme kararı bulunmamaktadır. Buna rağmen istihbarat şüphesinin yeterli görülerek sınır dışı işleminin gerçekleştirilmesi, masumiyet karinesini ihlal etmekte ve hukukun temel güvencelerini sarsmaktadır.

Bu durum, hem uluslararası hukukun hem de Türkiye’nin iç hukukunun açık bir ihlali olup, bireylerin suç isnadı olmaksızın sınır dışı edilmesini meşrulaştırabilecek tehlikeli bir emsal oluşturmaktadır.

Göçmenler Üzerinde Artan Korku ve Savunmasızlık

Bu tür sınır dışı kararları, yalnızca doğrudan iade tehdidi altında olan Uygur Türklerini değil, Türkiye’de yaşayan tüm göçmenleri de etkilemektedir. Göçmenler arasında yaratılan korku atmosferi, herhangi bir hukuki süreçle karşı karşıya kalma ihtimalini bir sınır dışı tehdidine dönüştürerek, savunma mekanizmalarını zayıflatmaktadır. Bu endişe, yalnızca idari ya da hukuki süreçleri değil, bireylerin gündelik yaşamlarını da olumsuz etkilemekte; mağduriyet yaşayanların kolluk kuvvetlerine veya idari birimlere başvurmaktan çekinmesine neden olmaktadır.

Bu durum, göçmenlerin adalete erişimini engellemekte, onları savunmasız bırakmakta ve temel insan haklarını kullanmalarını fiilen imkânsız hale getirmektedir. Türkiye’de hukukun herkes için güvence altına alınması, temel insan haklarının korunması ve zulümden kaçan kişilerin ikinci kez mağdur edilmemesi için,

hukuki güvencelerin artırılması ve sınır dışı kararlarının uluslararası yükümlülüklerle uygun şekilde değerlendirilmesi gerekmektedir.

Türkiye'nin Tarihi ve Vicdani Sorumluluğu Nedir?

Uygur Türkleri, Türkiye ile kültürel ve tarihî bağları en güçlü topluluklardan biridir. Türkiye Cumhuriyeti, geçmişten bugüne soydaşlarına sahip çıkma ilkesini benimsemiş, Uygur halkına yönelik baskılar karşısında uluslararası arenada duyarlılık göstermiştir. Ancak bugün alınan karar, Türkiye'nin tarihsel sorumluluğuyla açıkça çelişmektedir.

Türkiye, insan hakları, adalet ve mazlumları koruma misyonuyla öne çıkan bir devlet olarak, zulümden kaçan insanları güvende hissettirmek zorundadır. Bu nedenle, yalnızca hukuki değil, aynı zamanda insani ve vicdani bir sorumluluk taşımaktadır. Türkiye'nin uluslararası taahhütleri ve tarihsel misyonu, Uygur Türklerinin zorla Çin'e gönderilmesini değil, onlara güvenli bir liman sunmasını gerektirmektedir.

Bizler, insan haklarına duyarlı tüm kişi ve kurumları, bu hukuksuz ve vicdansız kararın geri alınması için harekete geçmeye çağırıyoruz!

Uygur Türklerinin Çin'e iadesi, insanlık suçu olacaktır ve buna izin verilmemelidir!

Türkiye Cumhuriyeti Devleti'ni, yargı organlarını ve ilgili tüm yetkilileri, uluslararası hukuk ve vicdan çerçevesinde hareket etmeye davet ediyoruz.

Uygur Türkleri sahipsiz değildir! Zulme sessiz kalmayacağız!

Olayın Özeti:

İstanbul 16. ve 18. İdare Mahkemeleri, Çin'deki baskılardan kaçan Uygur Türkleri Mahemuti Anayeti ve Aierken Abuduwaili'nin doğrudan Çin'e iadesine karar vermiştir. Mahkemeler, iade kararını "ülkelerine iadesi halinde zulme maruz kalacaklarına dair ciddi, somut maddi delil olmadığı" gerekçesiyle almıştır. Bu karar, daha önce üçüncü ülkeler üzerinden yapılan sınır dışı uygulamalarından farklı olarak, ilk kez doğrudan Çin'e iadeyi öngörmesi nedeniyle emsal teşkil etmektedir.

Mahkeme Bilgileri:

- **Mahkeme:** İstanbul 18. İdare Mahkemesi
- **Esas No:** 2024/3235
- **Karar No:** 2025/850
- **Duruşma Tarihi:** 18/02/2025
- **Karar Tarihi:** 28/02/2025
- **İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı Soruşturma No:** 2024/226328 (soruşturma KYOK kararı ile sonuçlanmıştır.)

Önemli Tarihler ve Sayılar:

- **20/10/2024:** Sınır dışı edilme işlemi tarihi
- **3181739...18:** Sınır dışı edilme işlemi numarası
- **17/10/2024:** Gözaltına alınma tarihi
- **04/02/2025:** Kovuşturmaya gerek duyulmama tarihi